การพัฒนาองค์ประกอบวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Development of Reading Culture Components in Secondary Schools under the Office of the Basic Education Commission

ศิฏามาส น้อยสอน[1] ณัฐกานต์ ประจันบาน [2] และปกรณ์ ประจันบาน[3]
Sitamas Noisorn, Nattakan Prachanban and Pakorn Prachanban

Received: April 19, 2026
Revised: August 25, 2026
Accepted: August 26, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 100 คน ครู 100 คน และผู้เรียน 150 คน รวม 350 คน ในเขตตรวจราชการที่ 18 ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ พัฒนาตามกรอบ SOLO Taxonomy มีค่า IOC ระหว่าง 0.80–1.00 และค่าความเชื่อมั่นองค์ประกอบ (CR) ระหว่าง 0.795–0.897 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) รายด้านตามบทบาทของผู้ให้ข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า 1) วัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ นโยบายและวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการอ่าน สภาพแวดล้อมด้านการอ่าน ทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน นิสัยและพฤติกรรมการอ่าน และเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลช่วยสนับสนุนการอ่าน และ 2) ผลการวิเคราะห์

[1-3] มหาวิทยาลัยนเรศวร ; Naresuan University
Corresponding author, e-mail: sitamas66@nu.ac.th, Tel. 086-6174277

องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทุกองค์ประกอบ ได้แก่ (1) นโยบายและวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการอ่าน พิจารณาจากค่า χ^2 = 1.249, df = 1, p – value = 0.2637, RMSEA = 0.050, CFI = 0.999, TLI = 0.996, SRMR = 0.045 (2) สภาพแวดล้อมด้านการอ่าน พิจารณาจากค่า χ^2 = 1.210, df =1, p – value = 0.2714, RMSEA = 0.046, CFI = 0.998, TLI = 0.994, SRMR = 0.020 (3) ทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน พิจารณาจากค่า χ^2 =5.328, df =2, p – value =0.0697, RMSEA =0.105 , CFI = 0.985, TLI =0.955, SRMR =0.023 (4) นิสัยและพฤติกรรมการอ่าน ค่า χ^2 =0.316, df =2, p – value =0.8537, RMSEA =0.00 , CFI = 1.00, TLI =1.00, SRMR =0.005 และ (5) เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยสนับสนุนการอ่าน พิจารณาจากค่า χ^2 =1.098, df =1, p – value = 0.2946 , RMSEA =0.026, CFI = 0.999, TLI =0.998, SRMR =0.017 แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้าง และสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน, การส่งเสริมการอ่าน,
วัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียน

Abstract

The purposes of this research article were 1) to develop components and indicators of reading culture in secondary schools under the Office of the Basic Education Commission; and 2) to examine the consistency of the model for measuring reading culture in secondary schools with empirical data. The sample consisted of 100 school administrators, 100 teachers, and 150 students, totaling 350 people in Inspection Region 18, obtained through multi-stage random sampling. The research instrument was a 5-level Likert scale questionnaire consisting of 3 versions developed according to the SOLO Taxonomy framework, with IOC values between 0.80–1.00 and component reliability coefficients (CR) between 0.795–0.897. Data were analyzed using descriptive statistics and confirmatory factor analysis (CFA) for

each dimension according to the roles of the informants. The research findings revealed that 1) the reading culture in secondary schools under the Office of the Basic Education Commission comprised 5 components and 17 indicators, namely: policies and vision for promoting reading, the reading environment, attitudes and motivation for reading, reading habits and behaviors, and technology and digital platforms that supported reading; and 2) the confirmatory factor analysis showed that the model for measuring reading culture in secondary schools under the Office of the Basic Education Commission was consistent with the empirical data for all components, namely: (1) policies and visions for promoting reading, considered from values χ^2 = 1.249, df = 1, p – value = 0.2637, RMSEA = 0.050, CFI = 0.999, TLI = 0.996, SRMR = 0.045 (2) Reading environment, considered from values χ^2 = 1.210, df =1, p – value = 0.2714, RMSEA = 0.046, CFI = 0.998, TLI = 0.994, SRMR = 0.020 (3) Attitudes and motivations for reading Considering the values χ^2 =5.328, df =2, p – value =0.0697, RMSEA =0.105, CFI = 0.985, TLI =0.955, SRMR =0.023 (4) reading habits and behavior, values χ^2 =0.316, df =2, p – value =0.8537, RMSEA =0.00, CFI = 1.00, TLI =1.00, SRMR =0.005 and (5) technology and digital platforms that support reading, considering the values χ^2 =1.098, df =1, p – value = 0.2946, RMSEA =0.026, CFI = 0.999, TLI =0.998, SRMR =0.017. It showed that the developed components and indicators had structural validity. And it can be used as a framework for determining appropriate guidelines for developing a reading culture in secondary schools.

Keywords: Confirmatory Factor Analysis, Reading Promotion, Reading Culture in School

บทนำ

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้และเป็นบ่อเกิดขององค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ที่ช่วยยกระดับสติปัญญา พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาว ปัจจุบันการศึกษาไทยกำลังเผชิญความท้าทายอย่างมาก

จากวิกฤตผลการประเมินสมรรถนะความฉลาดรู้ด้านการอ่านในการประเมินสมรรถนะผู้เรียนระดับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment) หรือ PISA ในปี 2022 พบว่า ผู้เรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านเพียง 379 คะแนน ซึ่งลดลงจากปี 2018 ถึง 14 คะแนน และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ OECD อย่างมีนัยสำคัญ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์, 2566) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดการตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน ขาดแรงจูงใจ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อ การสร้างนิสัยรักการอ่าน ทั้งนี้สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ (2563) ได้รายงานข้อมูลความสัมพันธ์ของผลคะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่านกับความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ และความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ว่ามีความสัมพันธ์กัน โดยการอ่านนั้นเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ในด้านอื่น ๆ และทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้กระทรวงวัฒนธรรม (2560) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนอย่างยั่งยืน ได้แก่ กิจกรรมส่วนใหญ่มักเป็นโครงการเฉพาะกิจระยะสั้น ขาดความต่อเนื่อง ทรัพยากรหนังสือไม่ทันสมัย และที่สำคัญคือขาดระบบการติดตามและประเมินผลที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมอย่างแท้จริง โดยเฉพาะเมื่อทำการสำรวจข้อมูลความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า ความสามารถด้านการอ่านยังมีผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ในระดับพอใช้และต้องปรับปรุงรวมกันกว่าร้อยละ 20 ซึ่งเป็นตัวเลขที่สะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการอ่านให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์, 2566)

จากการศึกษาแนวทางของประเทศที่มีผลการประเมินความฉลาดรู้ด้านการอ่านสูงสุด หรือมีการปลูกฝังพฤติกรรมการอ่านจนกลายเป็นวิถีชีวิตเกิดเป็นวัฒนธรรมการอ่าน (Reading Culture) เช่น สิงคโปร์ จีน ญี่ปุ่น และแคนาดา พบว่ามีการพัฒนานโยบายและกลไกสนับสนุนการอ่านอย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มจากการสร้างวัฒนธรรมในระดับโรงเรียนผ่านการออกแบบพื้นที่การอ่านเชิงระบบ (Socio-Spatial Approach) มีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุน มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายในโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายครอบครัว ชุมชน (Loh, 2015; MEXT Japan, 2020) ซึ่งวัฒนธรรมการอ่านนับเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ และเป็นกลไกขับเคลื่อนที่ส่งเสริมให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างรอบด้าน ทั้งในด้านปัญญา จิตใจ และสังคม ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 (Kamalova & Koletvinova, 2016)

สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่าน พ.ศ. 2568–2570 มุ่งเน้นการส่งเสริมการอ่านเพื่อให้กลายเป็นวิถีปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนค้นหาและต่อยอดองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง และมุ่งพัฒนาสมรรถนะด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์นั้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์, 2566) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ยังมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านหรือประเมินผลโครงการส่งเสริมการอ่านเป็นรายกิจกรรม ซึ่งยังขาดการพัฒนากรอบองค์ประกอบเชิงโครงสร้างของวัฒนธรรมการอ่านในระดับโรงเรียนที่ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการทางสถิติ ทำให้ยังไม่มีโมเดลที่สามารถใช้เป็นกรอบอ้างอิงในการวางแผน พัฒนา และประเมินผลการสร้างวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกประยุกต์ใช้ SOLO Taxonomy ของ Biggs & Collis (1982) มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาเครื่องมือวิจัย เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวสามารถอธิบายระดับคุณภาพของการเรียนรู้และพฤติกรรมที่สังเกตได้อย่างเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่การรับรู้พื้นฐานไปจนถึงการเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ จึงเหมาะสำหรับการกำหนดตัวบ่งชี้ที่สะท้อนระดับการพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านของโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบ และช่วยให้ตัวบ่งชี้แต่ละข้อมีความชัดเจนในเชิงทฤษฎีและสามารถนำไปประเมินได้จริง นอกจากนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโครงสร้างองค์ประกอบที่พัฒนาจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตรวจสอบว่าตัวบ่งชี้สามารถสะท้อนองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างเหมาะสม (Hair et al., 2010)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาติดตาม และประเมินผลการสร้างวัฒนธรรมการอ่านของโรงเรียนอันจะเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 18 ซึ่งครอบคลุมจังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร และอุทัยธานี รวมทั้งสิ้น 120 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 325 คน ครู จำนวน 4,880 คน และผู้เรียน จำนวน 93,973 คน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการสร้างวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 100 คน ครู จำนวน 100 คน และผู้เรียน จำนวน 150 คน รวมทั้งสิ้น 350 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ข้อเสนอของ Hair et al. (2010) ซึ่งแนะนำให้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) มีกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 20 คนต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ สำหรับงานวิจัยนี้ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 17 ตัวแปร จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 350 คน ซึ่งเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม จะได้รับมอบหมายให้ประเมินองค์ประกอบตามบทบาทและความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการสร้างวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ประเมินองค์ประกอบด้านนโยบายและวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการอ่าน ครูเป็นผู้ประเมินองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมด้านการอ่าน และผู้เรียนเป็นผู้ประเมินองค์ประกอบด้านทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน นิสัยและพฤติกรรมการอ่าน และเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยสนับสนุนการอ่าน ทั้งนี้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันดำเนินการแยกตามองค์ประกอบเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีความสอดคล้องกับลักษณะของตัวแปรที่ต้องการวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัย

และประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด SOLO Taxonomy ของ Biggs & Collis (1982) ซึ่งอธิบายพัฒนาการของการเรียนรู้จากโครงสร้างของผลลัพธ์ที่สังเกตได้ (Structure of the Observed Learning Outcomes) ทำให้สามารถกำหนดตัวบ่งชี้ที่สะท้อนระดับคุณภาพของพฤติกรรมแต่ละองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบ แบบสอบถามเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ครู และผู้เรียน ซึ่งพัฒนาตามบทบาทของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละองค์ประกอบ จากการตรวจสอบคุณภาพ พบว่า เครื่องมือได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามจำนวน 17 ข้อ ทั้งนี้เครื่องมือมีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (Composite Reliability: CR) อยู่ระหว่าง 0.795–0.897 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 0.70 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (Fornell & Larcker, 1981; Hair et al., 2010)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 18 ทั้ง 4 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุทัยธานี ชัยนาท และจัดทำเครื่องมือประเมินวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 3 ฉบับ ในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Google Forms โดยจัดทำรูปแบบการตอบแบบประเมิน และออกแบบให้มีความครอบคลุม สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) รายด้านเพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบของตัวบ่งชี้วัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากดัชนี ได้แก่ ค่า p-value มากกว่า 0.05 ค่า Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) ไม่เกิน 0.08 ค่า Comparative Fit Index (CFI) และ Tucker–

Lewis Index (TLI) ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป และค่า Standardized Root Mean Square Residual (SRMR) ไม่เกิน 0.08 ตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2010)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาองค์ประกอบวัฒนธรรมการอ่านของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของวัฒนธรรมการอ่านของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้วัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
1. นโยบายและวิสัยทัศน์การส่งเสริมการอ่าน (POL)	1.1 การกำหนดทิศทางในการส่งเสริมการอ่าน (POL1) 1.2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการส่งเสริมการอ่าน (POL2) 1.3 การสนับสนุนทรัพยากร (POL3)
2. สภาพแวดล้อมด้านการอ่าน (ENV)	2.1 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (ENV1) 2.2 การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียน (ENV2) 2.3 โอกาสในการเข้าถึงสื่อการอ่านที่หลากหลาย (ENV3)
3. ทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน (ATT)	3.1 ความรู้สึกเชิงบวกต่อการอ่าน (ATT1) 3.2 แรงจูงใจภายในที่มีต่อการอ่าน (ATT2) 3.3 แรงจูงใจภายนอกจากบุคคลรอบข้าง (ATT3) 3.4 พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างแรงบันดาลใจในการอ่าน (ATT4)
4. นิสัยและพฤติกรรมการอ่าน (BEH)	4.1 ความสม่ำเสมอในการอ่าน (BEH1) 4.2 การใช้กลยุทธ์หรือเทคนิคในการอ่าน (BEH2) 4.3 การบูรณาการการอ่านในรายวิชาอื่น (BEH3) 4.4 การใช้การอ่านเพื่อการคิดวิเคราะห์และวิพากษ์ (BEH4)
5. เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัล (TECH)	5.1 การใช้สื่อการอ่านดิจิทัล (TECH1) 5.2 การเข้าถึงห้องสมุดออนไลน์หรือแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล (TECH2) 5.3 การใช้เทคโนโลยีในการแนะนำหรือเลือกหนังสือ (TECH3)

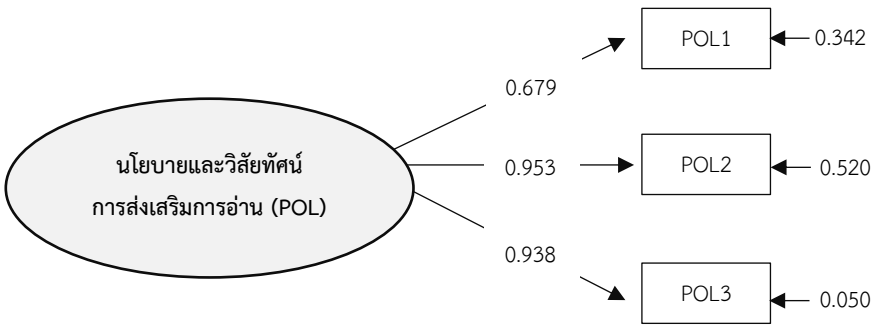
2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกด้าน โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์แยกตามองค์ประกอบ ดังนี้

2.1) องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและวิสัยทัศน์การส่งเสริมการอ่าน (POL)

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบที่ 1 นโยบายและวิสัยทัศน์การส่งเสริมการอ่าน (POL)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	**Factor Loading**	**S.E.**	**t**	**R^2**
องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและวิสัยทัศน์การส่งเสริมการอ่าน (POL)				
การกำหนดทิศทาง (POL1)	0.679	0.048	14.063*	0.879
การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (POL2)	0.953	0.026	37.196*	0.908
การสนับสนุนทรัพยากร (POL3)	0.938	0.026	35.580*	0.462

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลองค์ประกอบที่ 1 ด้านนโยบายและวิสัยทัศน์การส่งเสริมการอ่าน (POL) ซึ่งประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า p – value มีค่ามากกว่า .05 (p – value = 0.2637) ค่า CFI, TLI มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่า RMSEA , SRMR มีค่าเข้าใกล้ 0 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ทุกตัว ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.679 - 0.953 ซึ่งทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทุกตัวบ่งชี้สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปร ได้ร้อยละ 46.20 – 90.80 (Hair et al., 2010) แสดงว่าโมเดลการวัดองค์ประกอบที่ 1 นโยบายและวิสัยทัศน์การส่งเสริมการอ่านมีความตรงเชิงโครงสร้าง

$\chi^2 = 1.249$, df = 1, p – value = 0.2637, RMSEA = 0.050, CFI = 0.999, TLI = 0.996,SRMR = 0.045

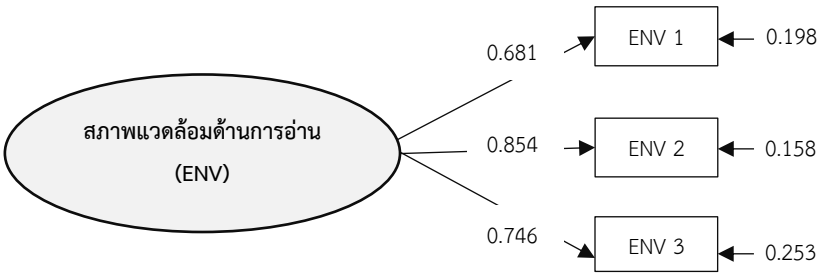
ภาพที่ 1 โมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและวิสัยทัศน์การส่งเสริมการอ่าน (POL)

2.2) องค์ประกอบที่ 2 สภาพแวดล้อมด้านการอ่าน (ENV)

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบที่ 2 สภาพแวดล้อมด้านการอ่าน (ENV)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	**Factor Loading**	**S.E.**	**t**	**R^2**
องค์ประกอบที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อมด้านการอ่าน (ENV)				
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (ENV1)	0.681	0.067	10.172*	0.464
การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียน (ENV2)	0.854	0.022	38.313*	0.729
โอกาสในการเข้าถึงสื่อการอ่านที่หลากหลาย (ENV3)	0.746	0.059	12.617*	0.557

จากตารางที่ 3 ผลตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลองค์ประกอบที่ 2 สภาพแวดล้อมด้านการอ่าน (ENV) ซึ่งประเมินโดยครู มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า p – value มีค่ามากกว่า .05 (p – value =0.2714) ค่า CFI, TLI มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่า RMSEA , SRMR มีค่าเข้าใกล้ 0 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ทุกตัว ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.681 - 0.854 ซึ่งทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทุกตัวบ่งชี้สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรได้ร้อยละ 46.40 – 72.90 (Hair et al., 2010) แสดงว่าโมเดลการวัดองค์ประกอบที่ 2 สภาพแวดล้อมด้านการอ่านมีความตรงเชิงโครงสร้าง

χ^2 = 1.210, df =1, p – value = 0.2714, RMSEA = 0.046, CFI = 0.998, TLI = 0.994, SRMR = 0.020

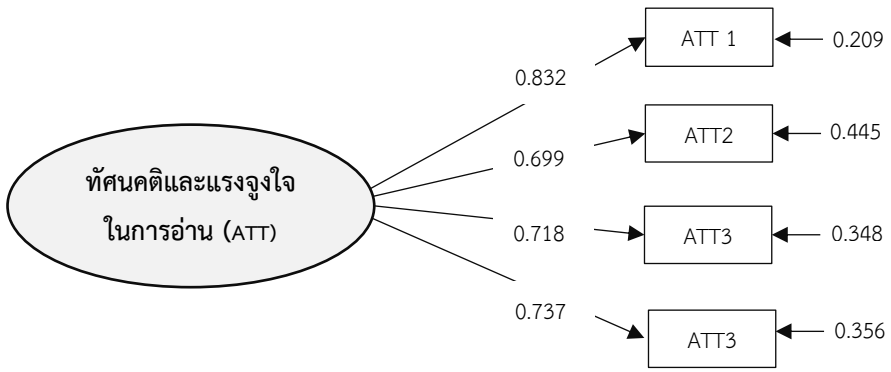
ภาพที่ 2 โมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 2 สภาพแวดล้อมด้านการอ่าน (ENV)

2.3) องค์ประกอบที่ 3 ทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบที่ 3 ทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน (ATT)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	**Factor Loading**	**S.E.**	**t**	**R^2**
องค์ประกอบที่ 3 ทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน (ATT)				
ความรู้สึกเชิงบวกของผู้เรียนต่อการอ่าน (ATT1)	0.832	0.041	20.113*	0.692
แรงจูงใจภายในที่มีต่อการอ่าน (ATT2)	0.699	0.051	13.581*	0.489
แรงจูงใจภายนอกจากบุคคลรอบข้าง (ATT3)	0.718	0.051	14.109*	0.516
พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างแรงบันดาลใจในการอ่าน (ATT4)	0.737	0.049	14.953*	0.543

จากตารางที่ 4 ผลตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลองค์ประกอบที่ 3 ทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน (ATT) ซึ่งประเมินโดยผู้เรียน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า p – value มีค่ามากกว่า .05 (p – value =0.0697) ค่า CFI, TLI มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่า RMSEA , SRMR มีค่าเข้าใกล้ 0 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ทุกตัว ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.699 - 0.832 ซึ่งทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทุกตัวบ่งชี้สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรได้ร้อยละ 48.90 – 69.20 (Hair et al., 2010) แสดงว่าโมเดลการวัดองค์ประกอบที่ 3 ทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่านมีความตรงเชิงโครงสร้าง

χ^2 =5.328, df =2, p – value =0.0697, RMSEA =0.105 , CFI = 0.985, TLI =0.955, SRMR =0.023

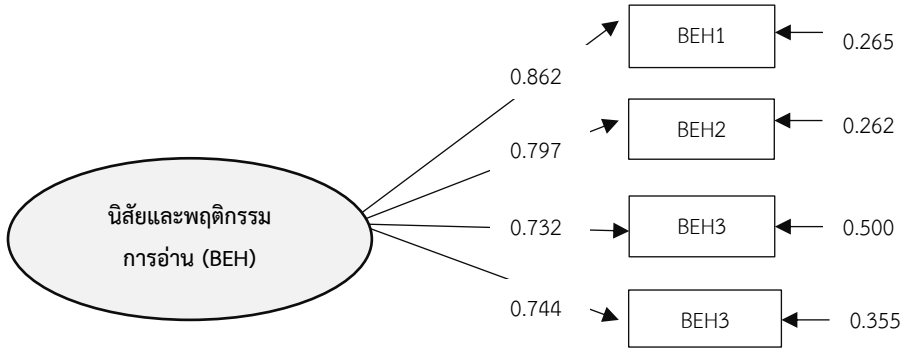
ภาพที่ 3 โมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 3 ด้านทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน (ATT)

2.4) องค์ประกอบที่ 4 นิสัยและพฤติกรรมการอ่าน

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบที่ 4 นิสัยและพฤติกรรมการอ่าน (BEH)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	**Factor Loading**	**S.E.**	**t**	**R^2**
องค์ประกอบที่ 4 นิสัยและพฤติกรรมการอ่าน (BEH)				
ความสม่ำเสมอในการอ่านของผู้เรียน (BEH1)	0.862	0.033	26.137*	0.744
การใช้กลยุทธ์หรือเทคนิคในการอ่าน (BEH2)	0.797	0.039	20.463*	0.635
การบูรณาการการอ่านในรายวิชาอื่น (BEH3)	0.732	0.045	16.144*	0.536
การใช้การอ่านเพื่อการคิดวิเคราะห์และวิพากษ์ (BEH4)	0.744	0.044	16.839*	0.554

จากตารางที่ 5 ผลตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลองค์ประกอบที่ 4 นิสัยและพฤติกรรมการอ่าน (BEH) ซึ่งประเมินโดยผู้เรียน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า p – value มีค่ามากกว่า .05 (p – value =0.8537) ค่า CFI, TLI มีค่าเท่ากับ 1 ค่า RMSEA , SRMR มีค่าเข้าใกล้ 0 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ทุกตัว ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.732 - 0.862 ซึ่งทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทุกตัวบ่งชี้สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรได้ร้อยละ 53.60 – 74.40 (Hair et al., 2010) แสดงว่าโมเดลการวัดองค์ประกอบที่ 4 นิสัยและพฤติกรรมการอ่านมีความตรงเชิงโครงสร้าง

χ^2 =0.316, df =2, p – value =0.8537, RMSEA =0.00 , CFI = 1.00, TLI =1.00, SRMR =0.005

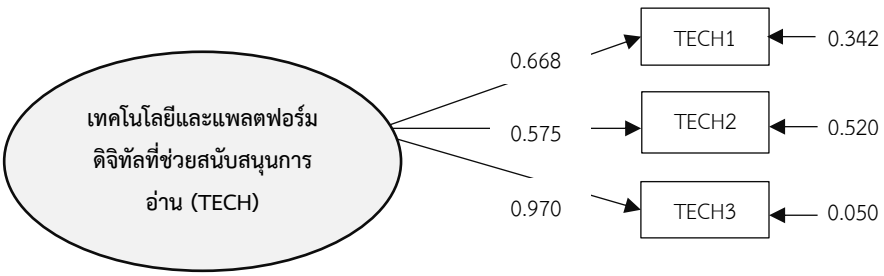
ภาพที่ 4 โมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบด้านนิสัยและพฤติกรรมการอ่าน (BEH)

2.5) องค์ประกอบที่ 5 เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยสนับสนุนการอ่าน

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบที่ 5 เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยสนับสนุนการอ่าน (TECH)

องค์ประกอบและตัวชี้วัด	**Factor Loading**	**S.E.**	**t**	**R^2**
องค์ประกอบที่ 5 เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยสนับสนุนการอ่าน (TECH)				
การใช้สื่อการอ่านดิจิทัล (TECH1)	0.668	0.048	13.967*	0.446
การเข้าถึงห้องสมุดออนไลน์หรือแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล (TECH2)	0.575	0.057	10.059*	0.331
การใช้เทคโนโลยีในการแนะนำหรือเลือกหนังสือ (TECH3)	0.970	0.003	278.655*	0.942

จากตารางที่ 6 ผลตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลองค์ประกอบที่ 5 เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยสนับสนุนการอ่าน (TECH) ซึ่งประเมินโดยผู้เรียนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า p – value มีค่ามากกว่า .05 (p – value =0.2946) ค่า CFI, TLI มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่า RMSEA , SRMR มีค่าเข้าใกล้ 0 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ทุกตัว ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.575 - 0.970 ซึ่งทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทุกตัวบ่งชี้สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปร ได้ร้อยละ 33.10 - 94.20 (Hair et al., 2010) แสดงว่าโมเดลการวัดองค์ประกอบที่ 5 เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยสนับสนุนการอ่านมีความตรงเชิงโครงสร้าง

χ^2 =1.098, df =1, p – value = 0.2946, RMSEA =0.026, CFI = 0.999, TLI =0.998, SRMR =0.017

ภาพที่ 5 โมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยสนับสนุนการอ่าน (TECH)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) นโยบายและวิสัยทัศน์การส่งเสริมการอ่าน 2) สภาพแวดล้อมด้านการอ่าน 3) ทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน 4) นิสัยและพฤติกรรมการอ่าน และ 5) เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลสนับสนุนการอ่าน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและสังเคราะห์องค์ความรู้จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด SOLO Taxonomy ของ Biggs & Collis (1982) เป็นกรอบในการกำหนดตัวบ่งชี้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวอธิบายพัฒนาการของการเรียนรู้จากโครงสร้างของผลลัพธ์ที่สังเกตได้ โดยเรียงลำดับจากความเข้าใจพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ทำให้ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นสามารถสะท้อนระดับคุณภาพของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการอ่านได้อย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ยืนยันว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงสะท้อนว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 17 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมในการอธิบายโครงสร้างของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา และสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการประเมินและพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Daniels & Steres (2011) และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2554) ที่ระบุว่าความสำเร็จในการสร้างวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนต้องเริ่มจากการกำหนดนโยบายและการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของผู้บริหารและครูในโรงเรียนเพื่อจัดลำดับความสำคัญ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Loh, Elis& Alcantara (2017) ที่ย้ำถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการอ่าน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลตามแนวคิด ของ Jin (2024) เพื่อยกระดับการเข้าถึงสื่อสารสนเทศในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ วัชรวิชานันท์ และภีมศักดิ์ เอ้งฉ้วน (2561) ที่พบว่าทัศนคติ แรงจูงใจ และนิสัยการอ่านเป็นปัจจัยภายในที่มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการอ่านของผู้เรียน ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงยืนยันว่าการพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษาควรดำเนินการอย่างบูรณาการทั้ง 5 องค์ประกอบ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลการวัดวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ

มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เพราะ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโมเดลการวัดบนพื้นฐานของการทบทวนวรรณกรรม และวิเคราะห์สังเคราะห์ตัวบ่งชี้ที่นิยามตามบริบทจริงของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนนำมาตรวจสอบด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิเคราะห์พบว่า ดัชนีความสอดคล้องของโมเดลเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ค่า p-value มากกว่า .05 ค่า RMSEA น้อยกว่า .08 ค่า CFI และ TLI มากกว่า .90 และค่า SRMR น้อยกว่า .08 (Hair et al., 2010) แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแฝงกับตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวบ่งชี้แต่ละตัวสามารถสะท้อนองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอ่านได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้โมเดลการวัดมีความตรงเชิงโครงสร้างและสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือ ในการประเมินวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างน่าเชื่อถือซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ Turkel, Ozdemir & Akbulut (2019) ที่ได้พัฒนาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบวัดวัฒนธรรมการอ่าน (Reading Culture Scale) และพบว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบจะช่วยให้ได้เครื่องมือที่มีความเชื่อถือได้สูงในการประเมินวัฒนธรรมการอ่านในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Aslam, Qutab & Ali (2022) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอ่านมีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับบุคคลที่ส่งเสริมกันหลายมิติ ทั้งปัจจัยภายในบุคคลและปัจจัยสนับสนุนภายนอกเพื่อให้ได้โมเดลการวัดที่ครอบคลุมสภาวการณ์จริง

องค์ความรู้ใหม่

จากงานวิจัยผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ใหม่เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังแผนภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ และโมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปกำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI) ในการสร้างวัฒนธรรมการอ่านในระดับนโยบาย เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีทิศทางเดียวกันในการพัฒนา โดยเฉพาะการบูรณาการเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลให้เข้ากับบริบทการเรียนรู้ในปัจจุบัน

2. จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบด้านนโยบายและวิสัยทัศน์การส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งสภาพแวดล้อมด้านการอ่าน เป็นองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนและขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการอ่าน โดยสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมเชิงระบบ และจัดทำระบบติดตามผลเชิงพฤติกรรมผ่านฐานข้อมูลดิจิทัลที่เข้าถึงง่าย

3. จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบด้านทัศนคติและแรงจูงใจในการอ่าน รวมทั้งองค์ประกอบด้านนิสัยและพฤติกรรมการอ่าน เป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมการอ่านใน

โรงเรียนมัธยมศึกษา หน่วยงานพัฒนาหลักสูตรและบุคลากรทางการศึกษา ควรนำผลวิจัยองค์ประกอบด้านนิสัยและพฤติกรรมการอ่านในการใช้กลยุทธ์หรือเทคนิคโดยนำมาบูรณาการการอ่านข้ามรายวิชา มากำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาครู เพื่อให้ครูทุกกลุ่มสาระสามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์และสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารสถานศึกษา นำองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอ่านโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นเครื่องมือในการประเมินเพื่อพัฒนา (Developmental Evaluation) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของโรงเรียนนำไปใช้วางแผนนโยบายสร้างวิสัยทัศน์ โดยกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการอ่าน โดยร่วมกันกำหนดตัวบ่งชี้ทั้ง 17 ตัวบ่งชี้และร่วมกันสะท้อนตามบริบทของโรงเรียนหลังจากเสร็จสิ้นแต่ละกิจกรรม เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้ทันต่อสถานการณ์

2. ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถนำตัวบ่งชี้องค์ประกอบนิสัยและพฤติกรรมการอ่าน ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียน โดยเน้นการใช้เทคนิคการอ่านเชิงวิเคราะห์และการสรุปสาระสำคัญด้วยตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการประเมินระดับนานาชาติ PISA หรือการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - Net) ต่อไป

3. เครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และครอบครัว สามารถนำข้อมูลด้านทัศนคติและแรงจูงใจไปใช้ในการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อสร้างแรงจูงใจภายนอกและเป็นแบบอย่าง (Role Model) ในการอ่านให้กับผู้เรียน และช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมการอ่านให้กลายเป็นวัฒนธรรมการอ่านที่ยั่งยืน

คำรับรองและการเปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน

1. การเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

ผู้เขียนขอประกาศและรับรองว่า ผู้เขียนทุกคนไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งในเชิงการเงิน ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล พันธะผูกพันเชิงวิชาการ หรือความขัดแย้งระดับสถาบัน ที่อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นกลาง การออกแบบระเบียบวิธีวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ตลอดจนการแปลผลและการนำเสนอสาระสำคัญในบทความวิจัยฉบับนี้

2. การใช้ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสนับสนุนการจัดทำต้นฉบับ

ในกระบวนการจัดเตรียมและเรียบเรียงต้นฉบับบทความวิจัยนี้ ผู้เขียนได้ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ Gemini 3.1 Pro ร่วมกับ GPT-5.5 Instant เพื่อสนับสนุนการตรวจแก้ไข การขัด

เกลาสำนวนภาษาเชิงวิชาการให้มีความสละสลวยและกระชับ ตลอดจนการช่วยจัดระบบโครงสร้างการสังเคราะห์วรรณกรรมและการนำเสนอผลการวิเคราะห์สถิติในระดับย่อหน้า ทั้งนี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวจำกัดอยู่เฉพาะการสนับสนุนทางภาษาและการจัดรูปแบบเอกสารเท่านั้น มิได้ใช้ในการสร้างข้อมูลจำลอง การวิเคราะห์สถิติ หรือการสังเคราะห์ข้อค้นพบใหม่ขึ้นมาแต่อย่างใด ปัญญาประดิษฐ์ไม่ถูกระบุเป็นผู้เขียนร่วมของบทความ และผู้เขียนทุกคนได้ตรวจสอบทบทวน ปรับปรุงแก้ไข และขอยืนยันความรับผิดชอบอย่างสมบูรณ์ต่อความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือและจริยธรรมของเนื้อหาทั้งหมดในบทความฉบับสุดท้ายนี้

3. คำรับรองเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล (Data Availability Statement)

ชุดข้อมูลดิบที่ได้จากการเก็บรวบรวมและผลการประมวลผลทางสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA Output) ไม่ได้เปิดเผยสู่สาธารณะโดยตรง ทั้งนี้เพื่อธำรงไว้ซึ่งการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล การรักษาความลับ และจริยธรรมต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้เรียนที่เข้าร่วมการวิจัย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวพร้อมจัดส่งให้พิจารณาได้จากผู้เขียนหลัก (Corresponding Author) เมื่อมีคำขอที่มีเหตุผลอันสมควรทางวิชาการและเป็นไปตามข้อตกลงด้านการคุ้มครองข้อมูล

4. คำรับรองด้านจริยธรรมการวิจัย (Ethics Statement)

โครงการวิจัยนี้เป็นการศึกษาและพัฒนาทางวิชาการที่ดำเนินการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีบริบทและกระบวนการตามมาตรฐานการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา เข้าเกณฑ์การขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบได้รับการยกเว้น (Exemption Review) เนื่องจากกระบวนการวิจัยมิได้ก่อให้เกิดความเสี่ยง อันตราย หรือผลกระทบเชิงลบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัด โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการใช้ข้อมูล และได้รับความยินยอมโดยสมัครใจ จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เรียนก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกขั้นตอน

5. แหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย (Funding)

งานวิจัยนี้ดำเนินการภายใต้ทุนส่วนบุคคลของผู้วิจัย โดยไม่ได้รับทุนอุดหนุนทางการเงิน หรือการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ เอกชน หรือแหล่งทุนวิจัยภายนอกใด ๆ

6. การระบุบทบาทของผู้มีส่วนร่วมตามหลัก CRediT

ผู้เขียน	ชื่อ-สกุล	บทบาทของผู้มีส่วนร่วมตาม CRediT
First& Corresponding Author	ศิฏามาส น้อยสอน	การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptualization), การออกแบบระเบียบวิธีวิจัย (Methodology), การประมวลผลด้วยซอฟต์แวร์สถิติ (Software - Mplus), การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก (Formal Analysis), การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (Investigation), การจัดการและจัดเตรียมข้อมูล (Data Curation), การยกร่างบทความต้นฉบับ (Writing – Original Draft), การออกแบบและจัดทำภาพประกอบโมเดล (Visualization), การบริหารจัดการโครงการวิจัย (Project Administration)
Co-Author	ผศ.ดร.ณัฐกานต์ ประจันบาน	การร่วมกำหนดกรอบแนวคิด (Conceptualization), การตรวจสอบและปรับปรุงระเบียบวิธีวิจัย (Methodology), การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือและผลการวิเคราะห์ (Validation), การกำกับดูแลและให้คำปรึกษาทางวิชาการ (Supervision), การตรวจทานและขัดเกลาบทความ (Writing – Review & Editing)
Co-Author	ศ.ดร.ปกรณ์ ประจันบาน	การร่วมกำหนดกรอบแนวคิด (Conceptualization), การตรวจสอบและปรับปรุงระเบียบวิธีวิจัย (Methodology), การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือและผลการวิเคราะห์ (Validation), การ

		กำกับดูแลและให้คำปรึกษาทางวิชาการ (Supervision), การตรวจทานและขัดเกลาบทความ (Writing – Review & Editing)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. (2560). *แผนแม่บทส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ของไทย*. https://www2.mculture.go.th/chonburi/article_fileattach_20171004115619.pdf

วิไลวรรณ วัชรวิชานันท์ และ ภีมศักดิ์ เอ้งฉ้วน. (2561).ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา: กรณีโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). *วารสารบรรณศาสตร์มศว, 11(2)*,148-160

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์. (2563). *ข้อค้นพบจาก PISA 2018: ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินด้านการอ่าน*. https://pisathailand.ipst.ac.th/

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์. (2566). *การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022***.** เข้าถึงได้จาก https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2554). *อ่านสร้างสุข: สร้างวัฒนธรรมการอ่าน สร้างการอ่านให้เป็นวัฒนธรรม*. สำนักพิมพ์แปลนพริ้นติ้ง จำกัด.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. (2566). *รายงานผลการคัดกรองความสามารถด้านการอ่านและการเขียน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566*. https://spmnw.obec.site/กลุ่มงาน-10-กลุ่มงาน/กลุ่มนิเทศ-ติดตาม-และประ/

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568). *นโยบายและจุดเน้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 – 2570*. https://drive.google.com/file/d/1gqDnX1h3By3LcO7A4LkEEy30KqxGjsKZ/view

Aslam, S., Qutab, S., & Ali, N. (2022). Components of reading culture: Insights from bibliometric analysis of 1991–2020 research. *Journal of Information Science*, 48(5), 1-14.

Biggs, J., & Collis, K.F. (1982). *Evaluating the quality of learning: The Solo Taxonomy (Structure of Observed Learning Outcomes)*. Academic Press.

Daniels, E., & Steres, M. (2011). Examining the effects of school-wide Reading Culture on engagement of Middle school students. *Research in middle level education*. 35(2), 1-13.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Prentice Hall.

Jin, W. (2024). Cultures of reading: Then and now. *International Journal of Cultural Studies*. *27*(2), 155-164.

Kamalova, L.A & Koletvinova, N.D (2016). *The Problem of Reading and Reading* Culture Improvement of Students-Bachelors of Elementary*. International Journal of Environmental & Science Education.* 11(4), 473-484*.*

Loh, C. E. (2015). Building a reading culture in a Singapore school: Identifying spaces for change through a socio-spatial approach. *Changing English*, *22*(2), 209–221.

Loh, C. E., Elis, M., & Alcantara, A. (2017). Building a successful reading culture through the school library: A case study of Singapore secondary school. *International Federation of Library Associations and Institutions*, *43*(3), 276–289.

MEXT. (2020). *White Paper on Education, Culture, Sports, Science and Technology*. Retrived from https://www.mext.go.jp/en/publication/whitepaper/index.htm

Turkel, A., Ozdemir, E.E., & Akbulut, S. (2019). Examining Reading Cultures of Pre-Service Teachers: A Case Study from an Education Faculty in Turkey. *International Journal of Education & Literacy Studies*.7(2), 197-210.